

ŠTÁTNA ŠKOLSKÁ INŠPEKCIA

úsek inšpekčnej činnosti

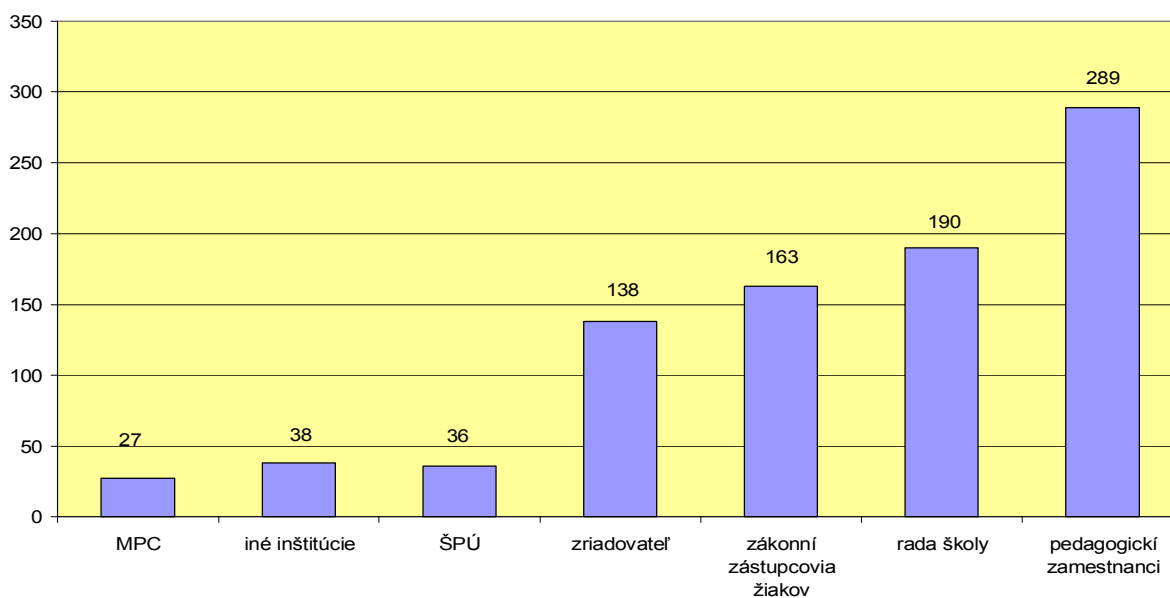
Staré grunty 52, 841 04 Bratislava 4

Správa o stave tvorby školského vzdelávacieho programu pre základné školy v školskom roku 2008/2009 v SR

Počas výkonu inšpekcií sa pozornosť v sledovaných základných školách cielene zameriavala na stav a proces tvorby školského vzdelávacieho programu. Inšpekcie sa vykonali v 289 základných školách, z toho bolo 265 štátnych, 14 cirkevných škôl a 2 súkromne školy. S vyučovacím jazykom maďarským bolo 27 škôl, s vyučovacím jazykom slovenským a maďarským 2 a 1 škola bola s vyučovacím jazykom ukrajinským. Riaditeľom školy sa zadal informačný dotazník a získané poznatky sa dopĺňali rozhovorom s riaditeľom a učiteľmi. Otázky v dotazníku sa týkali oblastí, ktoré významne ovplyvňovali proces tvorby školských vzdelávacích programov (ktoré inštitúcie, alebo kto poskytoval riaditeľom pomoc pri tvorbe školského vzdelávacieho programu; aká bola kvalita poskytnutých informácií; s akými problémami sa stretli riaditelia a učители pri samotnej tvorbe).

V prípravnej fáze tvorby školského vzdelávacieho programu (ŠkVP), jeho koncepcné a obsahové vymedzenie, prerokovávali riaditelia všetkých sledovaných škôl s pedagogickými zamestnancami. Pri tvorbe postupovali podľa štátneho vzdelávacieho programu a vzorových školských vzdelávacích programov. O ďalšom smerovaní školy, o uskutočnení kvalitatívnych zmien vo vzdelávaní a výchove žiakov, o jej profilácii diskutovali s prizvanými zástupcami rady školy (65,74 % škôl), so zákonnými zástupcami žiakov (56,40 %), so zriaďovateľom (47,75 %) a 38 riaditeľov škôl sa radilo s odborníkmi iných vzdelávacích inštitúcií. Osobné konzultácie so zamestnancami Štátneho pedagogického ústavu (ŠPÚ) využili riaditelia 36 subjektov (2,45 %). Odborní zamestnanci Metodicko-pedagogických centier (MPC) poskytli priamu pomoc 27 školám (9,34 %), z toho v Košickom kraji 11 školám v Bratislavskom kraji 9, v Trnavskom 5 a v Nitrianskom kraji 2 školám.

Poskytnutie pomoci riaditeľom škôl pri tvorbe školských vzdelávacích programov

Riaditelia škôl a učители získavali postupne skúsenosti a zručnosti k tvorbe školských vzdelávacích programov na seminároch, inštruktážach a pracovných poradách organizovaných ŠPÚ a MPC. Učители absolvovali školenia multiplikátorov k tvorbe učebných

osnov jednotlivých predmetov. Značnú pomoc poskytli školám školské úrady a krajské školské úrady organizovaním porád pre riaditeľov ZŠ. Podnetné informácie, ako postupovať pri tvorbe ŠkVP, získavali školy prevažne z webových stránok ŠPÚ, MŠ SR, Učiteľských novín, zo vzdelávacieho portálu Moderný učiteľ, z dostupnej literatúry, z odborných publikácií vydaných vydavateľstvom RAABE, z dostupnej pedagogickej tlače. Pri tvorbe ŠkVP sa riaditelia a pedagógovia 35 škôl inšpirovali skúsenosťami učiteľov z iných škôl v SR a v zahraničí. Navštívili družobné školy v Českej republike, v Maďarsku a v Rumunsku. Skúsenosti a rady zahraničných odborníkov zúročilo pri tvorbe ŠkVP 15 škôl. Zaujímavé a motivujúce podnety získali niektorí riaditelia z webových stránok Ministerstva školstva Českej republiky, INFRA, AISIS a zo zverejnených ŠkVP českých základných škôl.

Kvalita poskytnutých informácií bola podľa vyjadrení riaditeľov škôl motivujúca, ale menej inšpirujúca, bola nápomocná, avšak málo postačujúca. Vzorové vzdelávacie programy mali všeobecný charakter a poskytované informácie k tvorbe ŠkVP odborníkmi zo vzdelávacích a iných inštitúcií boli nedostatočné, menej zrozumiteľné a neúplné. Vyškolení učitelia – multiplikátori neposkytovali školám očakávanú pomoc a potrebné poznatky k vypracovaniu či k úpravám učebných osnov pre jednotlivé vyučovacie predmety.

Za najväčší **problém pri tvorbe ŠkVP** považovali riaditelia nedostatok času na pochopenie a osvojenie si zámerov školskej reformy a na vypracovanie vlastného ŠkVP. Poukazovali tiež na neskoré zverejnenie štátneho vzdelávacieho programu a vzorových programov na webových stránkach ŠPÚ. Potrebné informácie získavali s oneskorením, viacerí ich považovali za nedostatočné. Z voľných rozhovorov s riaditeľmi škôl vyplynulo, že niektoré školy mali problémy s autoevalváciou, najmä so stanovením si slabých a silných stránok školy, s vymedzením a formulovaním kľúčových kompetencií žiakov, s využitím voliteľných hodín a s personálnym obsadením pre druhý cudzí jazyk. Málo základných škôl využilo možnosť zavedenia nových predmetov vzhľadom na náročnosť tvorby učebných osnov v krátkom časovom horizonte a nedostatok skúseností pedagogických zamestnancov v danej oblasti. Len 11 riaditelia škôl (9 riaditelia z Banskobystrického kraja a 2 riaditelia zo Žilinského kraja) uviedli v dotazníku, že nemali problémy s tvorbou ŠkVP. Pedagogickí zamestnanci pociťovali pri tvorbe programu predovšetkým nedostatok metodického materiálu k vypracovaniu učebných osnov jednotlivých vyučovacích predmetov a k začleneniu prierezových tém do učebných osnov, absenciu odbornej literatúry k tvorbe jednotlivých častí ŠkVP. Nemali dostatok informácií týkajúcich sa práce so žiakmi zo sociálne znevýhodneného prostredia. Problémy spôsoboval aj stanovený nízky počet vyučovacích hodín pre jednotlivé predmety v rámcových učebných plánoch, nevyhovujúce skratky, nejasné informácie v oblasti hodnotenia žiakov, chyby v pedagogickej dokumentácii. Pri samotnej realizácii ŠkVP považovali učitelia za výrazný nedostatok aj absenciu niektorých učebníc a pracovných zošitov.

Všetky sledované základné školy mali na školský rok 2008/2009 vypracovaný ŠkVP a stanovenú výchovnú a vzdelávaciu stratégiu školy. Väčšina riaditeľov sa vyjadrila, že ŠkVP, ktorý vytvorili, budú postupne dopĺňať, modifikovať podľa vlastných potrieb a možností, podľa požiadaviek zákonných zástupcov žiakov i verejnosti. V sledovaných školách zverejnili ŠkVP na svojich webových stránkach, na informačných tabuliach alebo na verejne prístupnom mieste v priestoroch školy. Rodičovskú verejnosť so ŠkVP oboznámili na rodičovských združeniach v prvých mesiacoch školského roka 2008/2009.

Za výrazné nedostatky, s ktorými sa pri tvorbe ŠkVP stretli, považovali zhodne vo všetkých krajoch SR najmä nedostatok času na pochopenie a osvojenie si zámerov školskej reformy, nedostatok času na vypracovanie vlastného ŠkVP a absenciu vhodných metodických materiálov. Kvalita poskytnutých informácií bola podľa vyjadrení riaditeľov škôl menej postačujúca, nové informácie prichádzali oneskorene a boli neúplné.